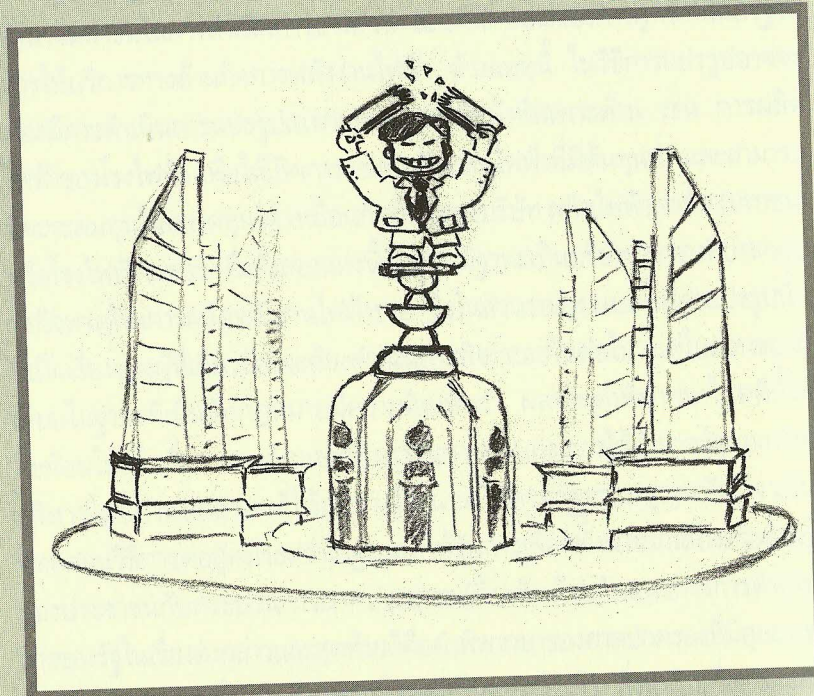

FOR THE PEOPLE OR FOR WHOM ?

สาธิตนี้ สายเชื้อ*

ภาพโดย: น.ส. กชกร ไพศาลเจริญ

บทความนี้เขียนขึ้นในมุมมองของชนชาวไทยคนหนึ่งที่เกิดบนผืนแผ่นดินไทย ภูมิใจในระบอบ.....อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่ข้าพเจ้าไม่กล้าระบุชัดเจนว่าระบอบประชาธิปไตย เพราะว่าข้าพเจ้าไม่เคยแน่ใจเลยว่า ประชาธิปไตยนั้นมียุติจริงในบ้านเรา จริงอยู่ว่าศรัทธาของมหาชนส่วนใหญ่ต้องการเห็นประชาธิปไตยที่เป็นจริง มีการต่อสู้กันมาหลายยุคหลายสมัยเพื่อให้ได้มาซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อประชาชน โดยประชาชนอย่างแท้จริง จนกระทั่งประเทศเรามีรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดและกฎหมายใดจะละเมิดมิได้นั้น มาจนวันนี้ รัฐธรรมนูญกลับกลายเป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาอ้างยืนยันความถูกต้องบางประการของคนบางกลุ่ม เป็นต้นว่า เราเดินตามสิ่งที่รัฐธรรมนูญเขียนไว้หรือให้อำนาจไว้

ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสงสัยว่า **“รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนชาวไทยได้อย่างแท้จริงหรือไม่”** เพราะที่มาของการมีรัฐธรรมนูญก็มาจากประชาชนคนในชาติ (people) ในเมื่อวันหนึ่งความคิดความต้องการของคนในชาติเปลี่ยนไป ในขณะที่รัฐธรรมนูญยังไม่เปลี่ยนแปลงตาม เราควรถืออะไรเป็นหลัก อีกมุมมองหนึ่งที่น่าสนใจคือ การที่ใครบางคนกล่าวอ้างว่าทำตามสิ่งที่รัฐธรรมนูญ

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 5 บัญญัติว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเพศกำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

เขียนไว้ นั่น เขาคือคนที่ทำถูกต้องเสมอไปหรือไม่? เขาเดินตามความต้องการของประชาชนแล้วหรือไม่? เชื่อว่าหลายท่านคงมีคำตอบอยู่ในใจ

ประเด็นข้อถกเถียงประการหนึ่งที่ผ่านมามีไม่มากนัก คือ การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 7² ข้าพเจ้ามองว่า กรณีที่ประชาชนบางกลุ่มออกมาเรียกร้องให้ผู้นำรัฐบาลลาออก หรือเรียกร้องผู้นำหรือรัฐบาลที่เป็นกลางที่ผ่านมานั้น ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรา 7 แต่อย่างใด เพราะมาตรา 7 นั้นจะนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้เขียนบัญญัติไว้แต่กรณีนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ยังคงมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญรองรับอยู่ ข้าพเจ้าจึงคิดว่าน่าจะเป็นการที่ประชาชนมีความต้องการที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่รัฐธรรมนูญบางมาตราเขียนเอาไว้ต่างหาก ไม่ใช่กรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้เขียนไว้ จึงจะต้องนำรัฐธรรมนูญมาตรา 7 มาใช้ สิ่งที่ประชาชนต้องการ คือ ฟังเสียงของประชาชน ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมาเสียงนี้คือที่มาของรัฐธรรมนูญหลายฉบับจนกระทั่งฉบับปัจจุบัน แต่การเรียกร้องในลักษณะดังกล่าวนี้ ประชาชนที่ออกมาเรียกร้องควรคำนึงด้วยว่าเป็นความชอบธรรมหรือไม่ต่อระบอบนิติรัฐ ซึ่งประชาชนทุกคนในชาติต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้น มิฉะนั้นแล้ว อาจทำให้กลายเป็นระบบบ้านป่าเมืองเถื่อนไป เพราะกฎหมายหมดความสำคัญในสายตาประชาชนที่ออกมาเรียกร้อง แต่ก็มีประเด็นที่น่าคิดอยู่อย่างหนึ่งว่า ในระบบนิติรัฐตามรูปแบบที่ปรากฏ คือ ทุกคนอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังนั้น เราจึงให้รัฐธรรมนูญนำประชาชน ถ้าหากเรามองความเป็นมาของรัฐธรรมนูญที่มาจากเสียงของประชาชนแล้วโดยเนื้อหา ประชาชนจะนำรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ ในบางกรณี

ที่มาของการเรียกร้องรัฐบาลที่เป็นกลาง น่าจะเกิดจากการที่ประชาชนในประเทศไม่ให้ความไว้วางใจในรัฐบาลที่เป็นอยู่นั่นเอง ฉะนั้น รัฐบาลที่ประชาชนไม่ต้องการก็จะต้องทำการทบทวนบทบาทที่ผ่านมามาได้แล้วว่า ทำไมจึงเกิดผล

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 7 บัญญัติว่า “ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข “

สะท้อนกลับในเชิงลบจากประชาชน ผลงานที่เห็นได้ชัดของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย ก็น่าจะดูได้จาก นโยบายรัฐที่ใช้ในการบริหารประเทศว่า เป็นนโยบายที่แสดงความจริงใจต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด การเป็นนโยบายที่แสดงความจริงใจต่อประชาชน ก็หมายความว่า นโยบายนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชนจริงหรือไม่? หรือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีอำนาจในประเทศ หรือเป็นไปเพื่อพวกพ้องของตนเท่านั้น และในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ไม่ได้แสดงความรับผิดชอบอันใดต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายต่างๆ ที่รัฐได้ออกมาบริหารประเทศ

อย่าลืมนะว่า นโยบายต่างๆ ของรัฐบาลแต่ละยุคสมัยนั้น เป็นการนำเงินภาษีของประชาชนมาดำเนินการบริหารประเทศนั่นเอง แต่ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่า ประชาชนทุกคนจะเข้าใจที่มาที่ไปดังกล่าวนี้หรือไม่ เพราะเป็นสิ่งสำคัญมากหากประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องนี้ ก็อาจตกเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลใช้ในการหาเสียงจากนโยบายรัฐบาล ที่มักอ้างว่าออกมาเพื่อผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชน

นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้านก็มาจากเงินภาษีของประชาชนที่จ่ายไปทุกปีนั่นเอง จากประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้เคยคุยกับชาวบ้านบนดอยแม่ว้าง และจากกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านต่างๆ ทำให้พอจะทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจากนโยบายกองทุนหมู่บ้านว่า เป็นการสนับสนุนให้ชาวบ้านเป็นหนี้ไม่รู้จบ เพราะทันทีที่ชาวบ้านได้เงินมาจากกองทุน ก็เหมือนกรณีสามล้อถูกหวย คือ ใช้เงินไม่เป็น ชาวบ้านไม่รู้วิธีการนำเงินนั้นไปจัดการให้งอกเงยต่อไปอย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่า หากรัฐบาลให้การติดตามเอาใจใส่โดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านในการนำเงินที่ได้จากกองทุนไปทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างถูกต้อง เพื่อผลกำไรที่พอเลี้ยงตัวได้ หรือถึงขั้นอยู่ดีกินดี โครงการนี้จะสมบูรณ์ และเอื้อประโยชน์ต่อชาวบ้านได้อย่างแท้จริง แต่ในความเป็นจริง ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจอยู่มาก ทำให้เงินที่ได้รับจากกองทุนไม่สามารถทำประโยชน์ให้เพิ่มขึ้นได้ มีแต่จะหมดไปเรื่อยๆ จนกระทั่งต้องไปกู้หนี้ยืมสินเจ้าหนี้ย่อยอื่นต่อไป เพื่อมาชำระให้แก่กรมการกองทุนหมู่บ้านอีกต่อหนึ่ง จนเกิดระบบหนี้ลูกโซ่ขึ้น

การกำหนดนโยบายรัฐในการบริหารประเทศ ในความเห็นของข้าพเจ้านั้นถือว่า เป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถอ่านความจริงใจของรัฐบาลแต่ละสมัยได้ ที่สำคัญนโยบายจะต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน คือ เป็นไปเพื่อประเทศชาติบ้านเมืองและพี่น้องประชาชนอย่างแท้จริง อย่าให้เป็นนโยบายขายชาติ เพราะต้องรำลึกอยู่เสมอว่า เลือดเนื้อก็หยดที่พหลีให้เพื่อชาติ รวมทั้งการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอธิปไตยของชาติที่มีมาแต่โบราณกาล ความเสียสละอันยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์ราชเจ้าทุกพระองค์ในอดีตกาล และบรรพบุรุษที่ร่วมรบเพื่อชาติ จนมีประเทศไทยทุกวันนี้มาให้สูญเปล่าโดยน้ำมือของผู้บริหารที่ไม่รู้จักพอบางกลุ่ม

ข้าพเจ้าเห็นว่า ทรัพยากรของชาติเป็นสิ่งที่ทุกคนในชาติควรหวงแหนเป็นอย่างยิ่ง ไม่ควรให้ใครนำไปใช้ในลักษณะประโยชน์ในเชิงปัจเจกชน เพราะทรัพยากรของชาติเป็นกรรมสิทธิ์รวมของคนในชาติทุกคน ฉะนั้น หากนโยบายรัฐบาลสมัยใดออกมาในลักษณะเอื้อประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่ม เราในฐานะคนในชาติก็ต้องออกมาขัดขวางให้ถึงที่สุดเช่นกัน

ทรัพยากรของชาติก็รวมทั้งที่สำคัญและไม่สำคัญ ในส่วนทรัพยากรของชาติที่สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรพลังงานต่างๆ (เช่น น้ำ, ไฟ), ทรัพยากรป่าไม้, อสังหาริมทรัพย์, ทรัพยากรด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ที่เรียกว่า สัญญาณดาวเทียม ฯลฯ ข้าพเจ้าเห็นว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมดูแลทรัพยากรที่สำคัญต่างๆ เหล่านี้ก็ยังต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาลอยู่ดี ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพราะจะทำให้ทรัพยากรของชาติที่สำคัญตกอยู่ในมือของคนรวยบางกลุ่ม ใครมีเงินมากคนนั้นเป็นเจ้าของ เพราะถือหุ้นใหญ่ มีอำนาจในการบริหารจัดการต่างๆ อีกหน่อยลูกหลานของเรา ท่านๆ คงได้จ่ายค่าทรัพยากรที่สำคัญในราคาที่สูงลิบเป็นแน่ เช่น ค่าไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งๆ ที่ เดิมเราต่างก็เป็นเจ้าของร่วมกัน จึงต้องให้รัฐเข้ามากำกับดูแล แต่หากทรัพยากรของชาติที่สำคัญต่างๆ เหล่านี้ ถูกจัดเข้าไปอยู่ในนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ผลประโยชน์ก็จะ เป็นไปเพื่อเอกชนบางกลุ่มเท่านั้น เข้าทำนองปลาใหญ่กินปลาเล็กนั่นเอง ข้ำร้ายไม่เพียงแต่ทรัพยากรของชาติที่สำคัญจะตกอยู่ในมือคนรวยเพียงบางกลุ่ม หากตกอยู่ในมือคนต่างชาติก็ เป็นไปในการทำนองนโยบายที่ทำให้ทรัพยากรที่สำคัญนั้น

ไม่ใช่ของชาติเราอีกต่อไป

การใช้นโยบายเชิงนิรรัฐ จริงอยู่ว่ากฎหมายควรเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดนโยบายรัฐในการบริหารบ้านเมืองแต่หากรัฐบาลนำกฎหมายมาวางกรอบหรือรองรับนโยบายรัฐที่เอื้อประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่มแล้ว กฎหมายก็จะกลายเป็นเครื่องมือในการทำลายล้างชั้นเยี่ยมยอดทีเดียว ซึ่งก็เป็นอีกหนทางหนึ่งที่ใช้ตรวจสอบความจริงใจในการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลในแต่ละยุค เช่น การออกกฎหมายยกเลิกภาษีบางประเภท เพื่อเอื้อผลประโยชน์แก่นายทุนผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มผู้บริหารบ้านเมืองเอง หรือพวกนายทุนของนักการเมืองบางคน, การเพิ่มสัดส่วนการถือครองหุ้นในธุรกิจบางประเภทให้แก่กลุ่มทุนต่างชาติบางกลุ่ม ซึ่งเร็วๆ นี้ ก็มีการพยายามผลักดันกฎหมาย ที่จะให้คนต่างชาติสามารถเข้าถือครองอสังหาริมทรัพย์ในสัดส่วนที่มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ที่น่าเป็นห่วง คือ ที่ดินบนผืนแผ่นดินไทย

จะเห็นว่า ในสมัยก่อนสงครามจะดำเนินไปในรูปแบบที่ชัดเจน มีการรบพุ่งกันโดยใช้อาวุธเข้าทำการต่อสู้แย่งชิงเขตแดนกัน ผู้ที่ชนะสงครามก็จะได้เข้าถือครองเขตแดนนั้นไป ฝ่ายแพก็ตกเป็นเมืองขึ้น ต้องคอยส่งส่วยบรรณาการให้แก่ฝ่ายชนะในการศึกสงคราม แต่ปัจจุบันน่ากลัวกว่ามาก การทำสงครามในปัจจุบันอาจไม่ออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน การแย่งชิงเขตแดนอาจเข้ามาได้ในหลายลักษณะ การทำสงครามเย็น การทำสงครามประสาทก่อความไม่สงบให้กับบ้านเมืองเพื่อจะทำลายขวัญและกำลังใจของประชาชนในประเทศเป้าหมาย เช่น กรณีความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การแทรกซึมโดยเชิงนโยบายต่างๆ หรือการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ก็เข้าลักษณะทำนองนี้เช่นกัน หลายท่านคงเคยเล่นเกมหมากรุก ซึ่งก็เป็นเกมการเล่นที่มีมานานแล้ว ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในต้นกำเนิดของมันว่ามาจากประเทศใด เวลาที่ฝ่ายหนึ่งจะรุกอีกฝ่ายหนึ่งนั้นมักจะอาศัยช่วงจังหวะในการผลอของฝ่ายที่กำลังจะถูกรุกเสมอ ข้าพเจ้าเห็นว่า ลักษณะในการเข้าช่วงชิงอธิปไตยในปัจจุบันนั้น น่าจะมาในทำนองเดียวกัน

กระแสโลกความเป็นโลกาภิวัตน์ ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นดาบสองคม ข้อดีคือทำให้คนบนโลกสามารถทำการติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น อย่างที่ภาพยนตร์

โฆษณาเรื่องหนึ่ง พูดไว้ว่า “เราย่อโลกมาไว้ในมือคุณ” ข้อเสีย คือ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ควรเป็นความลับก็อาจไม่เป็นความลับอีกต่อไป ตัวจักรที่สำคัญในที่นี้ ได้แก่ ดาวเทียม ซึ่งแน่นอนการล้วงข้อมูลข่าวสารกลับกลายเป็นเรื่องง่าย เดียวนี้ถ้าใครอยากทราบประวัติข้อมูลส่วนตัวของบุคคลใด ก็อาจค้นหาในระบบอินเทอร์เน็ตได้ไม่ยากนัก เพราะมีเว็บไซต์อยู่หลายเว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดแบบจงใจและไม่จงใจ หากเป็นเว็บไซต์ที่อยู่ในสถานศึกษา หรือสถานที่ทำงานจัดทำขึ้นก็เป็นแบบไม่จงใจ แต่อาจมีเว็บไซต์บางประเภทที่เป็นเว็บไซต์ในเชิงธุรกิจ ซึ่งเว็บไซต์ลักษณะนี้จะเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อผลประโยชน์บางประการของเจ้าของเว็บไซต์เอง โดยไม่คำนึงว่าข้อมูลบางอย่างจะทำให้บุคคลอื่นต้องได้รับความเสียหายหรือไม่ แบบนี้เรียกว่าแบบจงใจ เพราะข้าพเจ้าถือว่า เป็นการเผยแพร่ข้อมูลแบบขาดความรับผิดชอบ ขณะเดียวกัน กฎหมายที่เข้ามาควบคุมในเรื่องนี้ยังไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะเอาผิดกับเจ้าของเว็บไซต์ได้ ที่น่าเป็นห่วง คือ ถ้ามองในระดับมหภาค การล้วงรู้ความลับในระหว่างรัฐด้วยกัน โดยเฉพาะความลับทางการทหาร เพื่อการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตย พุดง่ายๆ คือ การต้องการรู้เราเพื่อรบชนะ ก็จะทำให้ได้ไม่ยากเช่นกัน ผู้เขียนเห็นว่า สัญญาณดาวเทียมก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ที่ไม่ควรตกอยู่ในมือของบุคคลใดในลักษณะปัจเจกชน และควรมีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลในเรื่องนี้ก่อนที่จะทุกอย่างจะสายเกินไป

นโยบายรัฐอีกประเภทหนึ่ง ที่หลายครั้งมักออกมาเพื่อเอาใจพี่น้องประชาชน ข้าพเจ้าขอเรียกนโยบายนี้ว่า “นโยบายยายหอม” ผู้อ่านหลายท่านคงสงสัยว่า นโยบายรัฐประเภทนี้มีหน้าตาอย่างไร นโยบายประเภทนี้เป็นนโยบายที่รัฐบาลหลายยุคหลายสมัย จะปล่อยออกมาเมื่อใกล้จะครบวาระการดำรงตำแหน่งในรัฐบาลนั้นเอง เพื่อเตรียมพร้อมกับการเลือกตั้งในสมัยหน้า แล้วแต่ว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้คะแนนเสียงจะเป็นกลุ่มบุคคลใด อาทิ เช่น นโยบายลดภาระภาษีให้แก่ประชาชน ในขณะที่เงินงบประมาณในการบริหารประเทศก็ไม่มีเพียงพออยู่แล้ว ข้าราชการประจำ ก็อาจเป็นนโยบายขึ้นเงินเดือนให้กับข้าราชการ กลุ่มเกษตรกร ก็อาจมีการเน้นไปในเรื่องของการแก้ไขความยากจนให้กับชาว

เกษตรกร ซึ่งในความเป็นจริงยังเป็นไปได้ยากนัก หากขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา, กลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุที่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนได้แล้ว ก็อาจใช้นโยบายสนองความบันเทิงใจ หรือนโยบายวัตถุนิยมต่างๆ เข้าหลอกล่อเป็นต้น หากประชาชนที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มเป้าหมายตามเกมไม่ทัน ก็จะทำให้เห็นว่า ภาครัฐบาลซื้อเสียงแบบไม่รู้ตัว จะเห็นว่า การซื้อสิทธิขายเสียงอาจมาในหลายรูปแบบ ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะในช่วงของการเลือกตั้งเท่านั้น แต่อาจแฝงอยู่ในรูปของนโยบายรัฐก็ได้

การยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยควรถือเป็นหลักในการบริหารบ้านเมือง เพราะหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เพื่อให้คนในชาติอยู่รอด อยู่ดีกินดี หากประชาชนกินอิ่มนอนหลับ อยู่กันอย่างสงบสุขและปลอดภัยจากภัยอันตรายใดๆ แล้ว ก็ถือเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมของรัฐบาลยุคนั้น และก็อาจส่งผลให้เป็นรัฐบาลได้อีกหลายวาระ แต่หากรัฐบาลยุคใดไม่ฟังเสียงของประชาชนแล้ว แนนอนความแตกแยกระหว่างฝ่ายบริหารกับประชาชนย่อมเกิดขึ้นไม่มากก็น้อย อย่าลืมนึกว่า แกอื้อในการดำรงตำแหน่งเพื่อการบริหารบ้านเมืองที่คุณนั่งอยู่นั้น มาจากเสียงของประชาชนมิใช่หรือ? ฉะนั้น หากจะมีเสียงของประชาชนก็จะเสียงมากน้อยเพียงใด แม้เพียงหนึ่งเสียงคุณก็ควรจะรับฟัง เพราะหนึ่งเสียงของประชาชนก็เปรียบเสมือนกระจกเงาในการสะท้อนให้เห็นผลงานในการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลจริงอยู่ที่ว่า แทบเป็นไปไม่ได้เลยที่จะให้คนทั้งประเทศเห็นด้วยกับทุกเรื่องในนโยบายการบริหารของรัฐ ข้าพเจ้าเห็นว่า รัฐบาลควรทำใจให้เป็นกลางที่สุดเพื่อรับฟังคำติชมของประชาชน และนำคำติชมต่างๆ เหล่านั้นไปก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง ดีกว่าที่จะมาตอบโต้โดยใช้กฎหมายที่มีอยู่เป็นเครื่องมือในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับประชาชนตาตาๆ ผู้อยู่ใต้การปกครองบริหารบ้านเมืองของคุณเอง อย่าเสียเวลาเป็นคดีความกันเลย ข้าพเจ้าเห็นว่า ควรเอาเวลาเหล่านี้ไปบริหารบ้านเมืองจะดีกว่าที่จะต้องเสียเวลาในการเดินทางมาศาล

ในอีกมุมมองหนึ่ง ถึงแม้ว่า ประเทศไทยจะปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องฟังเสียงของประชาชนในการปกครองประเทศ เพราะ

ประชาชนมีสิทธิในการตรวจสอบนโยบายรัฐได้ก็ตาม ประชาชนผู้ออกเสียงติชมการทำงานของรัฐบาลเอง ก็ควรใช้หลักการติชมด้วยใจอันเป็นธรรมและเป็นกลางด้วยเช่นกัน แต่อีกด้านหนึ่ง ก็อาจมีประชาชนบางกลุ่มที่เสียผลประโยชน์ไปกับนโยบายรัฐ หรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับบุคคลบางคนในรัฐบาล หรือบางกลุ่มอาจถูกจ้างวานมาจากฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ข้าพเจ้าเห็นว่า การติชมที่เกิดจากกลุ่มคนเหล่านี้ คงหาความเป็นกลางได้ยาก ซึ่งในกรณีนี้ รัฐบาลก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรับฟังเสียงที่ขาดความเป็นกลางแต่อย่างใด ขอให้จริงใจมีปรากฏอยู่บ่อยครั้งเช่นนั้นที่เสียงต่างๆ เหล่านั้นออกมาในลักษณะบริภาษอย่างหยาบคายต่อรัฐบาล และหากเสียงเหล่านั้นล่วงละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายในลักษณะปัจเจก การที่บุคคลใดในฝ่ายรัฐบาลจะใช้กฎหมายฟ้องร้องดำเนินคดีกับกลุ่มคนเหล่านี้ ก็ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะเป็นการใช้สิทธิในฐานะประชาชนคนหนึ่งนั่นเอง

ข้าพเจ้าเห็นว่า วิธีการตรวจสอบความจริงใจในนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้น คงต้องอาศัยการชั่งน้ำหนักในข้อดี-ข้อเสียว่า มีมากน้อยแค่ไหน อย่างไร ถ้าเกิดประโยชน์ก็ถือว่าเป็นข้อดี แต่ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์ในท้ายที่สุด ผลประโยชน์เป็นไปเพื่อส่วนรวมหรือไม่ หรือตกได้แก่คนเพียงบางกลุ่ม หรืออาจต้องมองไปถึงผู้ได้รับผลประโยชน์ในเชิงซ้อนด้วย ดังเช่นกรณีนโยบายยาหอมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ผู้ได้รับผลประโยชน์เชิงซ้อนก็จะเป็นรัฐบาลผู้ออกนโยบายเอง วิธีตรวจสอบความจริงใจอีกประการหนึ่ง คงต้องอาศัยความจดจำในสิ่งที่จะที่พรรคการเมืองต่างๆ ได้ให้ไว้ในช่วงเลือกตั้งก่อนเป็นรัฐบาล เมื่อเขาเหล่านั้นเข้ามาเป็นรัฐบาลแล้ว เขาได้รักษาสัจจะวาจาต่างๆ ที่ให้ไว้กับประชาชนในช่วงหาเสียงเลือกตั้งหรือไม่ มีการลงมือปฏิบัติจริงก็มากน้อย กรณีนี้เราจะไม่มองไปถึงผลของมัน ถึงแม้ว่า บางครั้งรัฐบาลอาจกระทำไม่สำเร็จ แต่ก็ได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนแล้ว ก็อาจแสดงถึงความจริงใจของรัฐบาลที่มีต่อประชาชนได้แล้วอย่างหนึ่ง แต่ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่การสร้างภาพหลอกลวงประชาชน โดยอาศัยสื่อประเภทต่างๆ เป็นเครื่องมือ รวมทั้งไม่ปิดกั้นสื่อในการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นกลางให้ประชาชนได้รับทราบ

บางครั้งข้าพเจ้าก็รู้สึกนึกเสียดายนโยบายรัฐที่ดีๆ บางประการ ที่เริ่มต้น

จากแนวความคิดที่ดี แต่ลืมมองปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ดีมากประการหนึ่ง คนจนที่มาใช้สิทธินี้ต่างก็ชมแนวคิดในนโยบายรัฐว่า ช่วยเหลือคนยากจนให้ได้รับการรักษาสุขภาพอนามัย รวมไปถึงหายขาดจากโรคร้ายที่พวกเขาอาจเสียชีวิตไปได้ หากไม่มีนโยบายที่ดีอันนี้เกิดขึ้น แต่ปัญหาในทางปฏิบัติ คือ การที่รัฐไม่ได้กลั่นกรองผู้ที่สมควรได้รับสิทธิ 30 บาทรักษาทุกโรค โดยจำกัดอยู่ที่คนยากจนจริงๆ เท่านั้น ทำให้มีกลุ่มคนที่ไม่ได้ยากจนจริงฉวยโอกาสเข้ามาใช้สิทธินี้ด้วย ทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณที่ตามมาให้แก่โรงพยาบาลต่างๆ หรือ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ก็เป็นนโยบายที่เกิดจากแนวความคิดที่ดีประการหนึ่งเช่นกัน คือการช่วยเหลือชาวบ้านที่ยากจนให้อยู่ดีกินดี มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หากมีการติดตามเอาใจใส่ มีการแนะนำวิธีการนำเงินนั้นไปก่อให้เกิดประโยชน์ที่อกเงยแก่ชาวบ้าน ก็อาจส่งผลให้ชาวบ้านตามชนบทสามารถเขยิบฐานะขึ้นมาอยู่ดีกินดีและแก้ไขปัญหาความยากจนได้สำเร็จ แต่ในความเป็นจริง ชาวบ้านขาดความรู้ในการนำเงินที่ได้จากกองทุนไปทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงก่อให้เกิดปัญหานี้สืบตามมาอย่างไม่รู้จบ

ดังนั้น การออกนโยบายรัฐควรจะต้องผ่านการวิเคราะห์ทั้งข้อดีและข้อเสียให้มาก ไม่เพียงแต่การคำนึงแต่ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงปัจจัยหรือตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันอาจเป็นอุปสรรคและส่งผลให้นโยบายรัฐที่เกิดจากแนวความคิดที่ดีไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม นโยบายรัฐที่ดีควรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า บุคคลที่เป็นผู้นำในการบริหารประเทศ รวมทั้งบุคคลในฝ่ายรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยนั้น ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน ไม่ใช่ว่านโยบายที่รัฐออกมารณรงค์ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างประหยัคมัธยัสถ์ แต่ผู้ออกนโยบายเองกลับไม่นำมาปฏิบัติเป็นต้นแบบที่ดี ใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย หรือ บางครั้งกลับออกนโยบายมาขัดกันเอง เป็นนโยบายในเชิงวัตถุนิยม ซึ่งนโยบายรัฐในลักษณะเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นการปลุกฝังแนวคิดที่ผิดๆ ให้กับคนในสังคมในการที่จะทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในเชิงวัตถุนิยมอันเป็นการก่อให้เกิดสังคมที่จะเต็มไปด้วยผู้คนที่มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

มากกว่าส่วนรวม

จากที่ข้าพเจ้ากล่าวมาทั้งหมดจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือต่อตัวผู้นำรัฐบาล รวมไปถึงนโยบายต่างๆ ของรัฐด้วย และก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดตามมอันเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นทางสังคม และการไม่รับฟังเสียงของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารประเทศอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าเชื่อว่า ประเทศชาติจะอยู่รอดได้ก็เมื่อคนในชาติสามัคคีกัน ความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างไม่ใช่สิ่งที่ไม่ดีเสมอไป เพียงแต่เมื่อเกิดความคิดที่ต่างกันไป เราในฐานะคนไทยด้วยกันควรหันหน้าเข้าหากัน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ประเทศชาติเราต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคต และอยู่บนพื้นฐานความคิดที่เป็นไปเพื่อประชาชน โดยประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ใช่อยู่บนพื้นฐานความคิดที่ยึดติดในความเป็นอัตตา³

³ หลักธรรมคำสอนของท่านพุทธทาสภิกขุ

